

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy órá 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy órá 20 kr.

Szerkesztői szállás: Belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KOZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: 8t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételre: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Opplék Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse of. Zeitungs-Agent.

Nyititári cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzandók. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők de.

Valahára ébrednek!

(Ss.) A bordeauxi constituante február 17-ki ülésében Elsave és Lorrain népének nyilatkozatát olvasták fel képviselői, melyben a derék és bátor francia-németek tiltakoznak Fraaciaországtól való elszakításuk ellen, mert ők mindig és minden áldozatot meghoztak, hogy az anyaországgal együtt maradassanak, ma is rendíthetetlen hívek hozzá s így Franciaország őket nem engedheti át; egy általános szavazatból kikelt gyűlés nem határozhat egy törzs sorsa felett a nélkül, hogy szavát meghallgatná; ha az ellenség az erőhatalom címén követelné átengedtetésüket, az erkölcsi erőt szegznék ellene, készek lennének e harczt ellene azonnal megkezdeni; a népeket, kormányokat hívják föl tanubizonyosságul arra, hogy „ők mindenha a francia nemzet tagjai akarnak maradni, erre esküsznek maguk és utódaik nevében;“ felhívják a nemzetgyűlést ne hagyja el őket, bizzanak Franciaország hatalmában, nyújtsanak kezét; végül remélik, hogy „Európa nem nézheti el ez erőszakoskodást nyugodtan, — nem engedheti meg, hogy az igazság és nép-jog így lábbal tapostassék; a népek nem lehetnek a háboru esélyeinek áldozataivá; Franciaország egysége a béke legjobb kezessége, védgát a hódításvágy elbizakodottsága ellen.“

A francia nemzetgyűlés nagy lelkesedés-, részvét- és tetszéssel fogadta Elsave és Lorrain fiának nyilatkozatát, azon bátor polgárokét, kik az erőhatalom acél markába szorítva, még is inkább akarnak, bármí áldozatok árán a megtört Franciaország szabad polgárai maradni, mintsem beállni a győzelemkoszorús fájrokon német legiók soraiba, a fényes szolgaságba.

Lélekemelő, nemes példa, utánzásra méltó azon korban, midőn vajmi sokan félre ismerve az alkotmányos szabadság áldását, a nyelv- és fajegység csálka fénye után indulnak, nem egyszer megfélemlkezve a honszeretetről, a baha iránti szent kötelemről.

Elsave és Lorrain remél Európa fölébredésében, ettől várja, az erkölcsi erő és szivós kintartás mellett, Franciaország hatalmára támaszkodva, hogy megmenekülhet azon ádáz sorstól, melyet a német militarismus a junker- és muckerthum számára előkészített. Ez a remény, ha legújabb táviratunk, mely szerint „a semleges hatalmak Elsave és Lorrain semlegesítését indítványozták a hatalmaságok garantálja mellett“ — megerősítést nyer: valósulhat.

Az európai hatalmak eddig tulságos magatartozkodást tanúsítottak a népiért harczoloz szemben; ha most ily javaslattal léptek fel, ugy elérkezettnek hiszik a közelbelépés idejét s aligha vtsszarettennek Bismarck komor szemöldökeiktől. Elégge megfontolgatták az első lépést, ha megtették, következni fog a második, ha kell a harmadik. Bár mennyire tessék is Bismarck önmagának a mindenható szerepében, készser is meg fogja gondolni, mielőtt a sokat fontolgatott semlegeseknek ajtót mutat. Mert ott

TÁRCZA.

Az emberi természet vadállatlansága.

II.

A külbmség a durva és műveletlen népek és azok között, melyek civilizációjokra oly igen büszkék, nem valami szerfoltit nagy, sőt majdnem egészen el is enyészik, ha mindenki fél vadállatlanságát az oly annyira külbmbőz szellemi fejlettséggel párhuzamba tesszük. Mind-egyik csak ugy agyon veri és gyilkolja egymást, ha háborut folytat, csak azzal a külbmséggel, hogy a vadak halottaikat fölfalatozzák, a civilizáltak pedig eltemetik. Kegyetlen és irtóztatós a manipuláció itt is, ott is, és nem nagy külbmség van a kifejtett vad természeti erő és a szellemi műveltség között, mely a veszély pillanatában a velünk született vadállatlanságot szükségképen előtérbe tolja, csak azzal a külbmséggel, hogy azt mi oly találmányokkal támogatjuk, melyek nagy távolokból képepek a rombolás művét megkezdeni. Ellenben a durva természeti népeknek meg az a hátrányuk van, hogy főnökeiknek minosenek történetírók, a kik a meggyilkoltak számát és a hadviselés barbárságát nagyszerű phrázissokkal spekltek eszű-szű tudósításokban megörökítések, sem photographusik, a kik arczvonásaikat ezer meg ezer példányban világgá szélesszék, sem festők és rajzolóik, a kik a rombolás és a véres, de kedves háboru főbb mozzanatait az utóknak átadják, és nincse-

van köztük az az Anglia, mely I. Napoleon is meg tudta fékezni, buktatni, bár ez óriás nem csak Franciaország 1/3-dát, de csaknem az egész continenst tartá éveken és nem hónapokon át lábai alatt. Aztán eszébe juthat a nagyhatalmu kancellárnak az is, hogy 1814-ben egész Európa állott szemben az ellene 23 éven át hadat folytatott Franciaországgal, még sem esonkítá meg 1792 előtti területét, s beérte 700 millió frank hadikárpótlással; sőt a szövetséges sereg megállván Párist az 1814 márcz. 31-én kelt nyilatkozatban az orosz czár, a szövetségesek nevében nem tartózkodott kijelenteni, „hogy Európa jóléte iránti tekintetből Franciaországnak nagyinak s hatalmasnak kell lenni.“

Alig hihető, hogy Európa fölébredése után Bismarck ellenkező nézetten legyen, kivált ha meg-gondolja, hogy ugyan 1814-ben a kis Norvegiának is volt bátorsága az erőszakos annectálást visszautasítani, bár nem egy hatalom, de Európa dicitála — s noha fegyvereinek a szerenese nem kedvezett — jogai biztosítását mégis kivívta. Avagy talán a nagy Franciaország csak Bismarck kegyéből élhetne meg ezután?! Ezt az elvakult junkerek kivül alig hiheti valaki.

Déva, 1871. febr. 20.

Midő Borlea képviselő az országgyűlésen a dévai állami képezde ellen philippikált: állítván, hogy ebben a román nyelv vesélyben forog, a hunyadmegyei iskolatanács román tagjai ép akkor tették le b. Eötvös sir-jára a hála- és elismerés koszoruját. Hallani akarták mindenek előtt azt a leiratot, a melyben az idévezett miniszter meghagyta, hogy a dévai képezdeben a tantárgyak románul is előadassanak. Erre aztán egyhangulag ezt mondák: „Igy már jól van!“

Nem hiszem tehát, hogy akadnának Borlea urnak pártolói, a kik a dévai képezdeket Debreczenbe való átköltöztetésére utokoltást adakoznának. Valóban nem tudjuk felfogni a képviselő ur ellenkezeskedésének okát, s hogyan vádolhatja magyaritö törekvéssel a dévai képezdét, a melyben két született román tanár van s a harmadik is képes románul tanítani, csak legyen kit. Igen, csak legyen kit, mert eddig ugyan nincs kit, annyira, hogy a román tanár is magyarokat kénytelen tanítani. Tehát jó lesz tudni, hogy nem a kormány és a dévai képezde, hanem egyenesen a román értelmiség lesz oka annak, ha a hunyadmegyei községi iskolákba pár év múlva magyartanítókat kellend kinevezni. Ismételve fogunk a napokban a román lapok által román testvérekhez fordulni, hogy ragadják meg a szép alkalmat és hassanak oda, hogy a román ifjak a második iskolai fél-évben jöjjenek ide és képezzék magukat a korigényelte néptanítókka. Ha szavunk ez uttal is, mit nem hihetünk, pusztába fog elhangzani, akkor sem a dévai képezdét, sem a kormányt bizonynyal nem kárhoztathatják. Tizen-négy román ifju, ha a törvényszabta kellekekkel birand, s az eltelt félévet valamely nyilvános iskolában töltötte, kapni fog teljes kosztot és 4 forint szálláspenzt. Harmincz ifju szintén tetemes javadalomban részesülend. Ennyi javadalom és előékenység után az hisszük, hogy meg-enyhülnek Borlea ur álkeservei is és ő is azt fogja mon-

nek végre vad (a szó szoros értelmében „vad“) poetáik, hadi irodalmuk, és nincsenek pompás kéjlakaik, (mint Napoleonnak) ha legyőzetnek és elogatnak, mert hát egyszerűen csak — fölébedelik őket.

Háború! ez az ember jelszava, mióta őt ismerjük. Egyik törzs kiirtja a másikat, hogy aztán egy más nép őt is kipusztítsa. Az emberölést ezer meg ezer alakban találjuk föl mindenütt. Mialatt az emberáldozó és ember-érvő népek ellen háborut folytattak, sokkal többet ölték le, mint ezek valaha. Ki azt hiszi, hogy az emberáldozás, az ünnepeleyes alkalmaknál szokásos embergyilkolás csakis a pogány és durva népeknél található, hozza vissza emlékezetébe Nagy Károlyt, ki a százszokat száz-ezerekenként gyilkoltatá le, a spanyoi inkuizíció kegyetlen auto da fé-it és az Isten dicsőségére fölállított máglyákat, melyeken hitbajnokok, kuruzsulók és boszorkányok löték a lángokban szörnyű halálukat, Nagy Károly hitté-ritése igen szép kezdet volt a keresztény, azaz voltaképen a kath. egyházi tan elterjedéséhez, melynek bálványai későbbben millió meg millió emberáldozatot követeltek, a kik részint leöltek, részint máglyára hurcoztat-tak vagy elevenen a földbe ásattak. Alig volt hitelv, a melynek több emberáldozatot hoztak volna, mint épen az, mely az általános emberszeretetet hordá lobogóin, melynek zászlótartói azonban korántsem irták e magasztos elvet szivökbe. Nem az övék, hanem egy szabad-b, emberiesebb törvényhozás az érdem, hogy a vakbuzgóság napjainkban is máglyákat nem állíthat föl; nem rajtok multik, hanem a tisztultabb értelem és felfogás nem eagedi többé, hogy a láncokba vert áldozatok véreben gyilkos aczélaikat többé meg nem forgathatják.

dani hunyadmegyei testvéreivel. „Igy már jól van.“ De hátha még így sem lesz jól? Az esetben bár mennyire óhajtana a t. c. képviselő ur minket Debreczenbe átköltöztetni, mi még is megmaradunk Déván, mert azt hiszem, hogy mi itt is édes hazánk öseink vére által megszentelt földén vagyunk. A hunyadmegyei iskolatanács román tagjai meg is ígérték, hogy ezután már másképen fog lenni Szivböl óhajtuk, hogy beteljesedjék ígérteük és szünjék meg valahára az az olcsó hazafiság, mely egy hiu agy-rém, a nemzetiség veszedelmének fitogtatásával keresi a népszerűséget.

R. I.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten febr. 25. 11 óra 40 p. délelött. Érkezett Kolozsvárra febr. 25. 12 óra 25 p. d. u.

Brüssel. Az „Independance Belge“ szerint a békeföltételek: Elsave átengedése Belforttal. Német-Lotharingiáé Thionville. Saargemunddel; Metz a francziáké marad, de leromboltatik; három milliárd frank kárpótlás, melyből első részletfizetés ápril elsején, párisi erődök addig megszállva tartatnak, a többi helyek pedig a hátralék teljes lefizetéséig.

Legújabb táviratok.

Garibaldi Marsellóban hajóra szállván a következő szavakat intézte a tömeghez: „Legyenek önök bizalom-mal; épen ez azon idő, midőn erejüket meg kell önkö-nök kettőztetni. Bármily nagy legyen is jelenben balsor-suk, Franciaország szilárdul fog állani s ismét nagy, vezérnemzetet fog karjaiba ölelni. Reméljük, hogy a nemzetgyűlés majoritása meg fogja érteni, miszerint a köztársasági kormányforma az, mely egyedül felel meg a francia nemzet szellemének s emelheti fel az országot erkölcsileg és anyagilag. Mindenesetre, a ki republikanus önök közül, készüljön tusára; ismerjék és szeressék önök egymást s legyenek készen a köteles bosszuállásra Mi ismét fogunk találkozni.“

Az „Ellenőr“-nek írják Bécsből: Mai közle-ményemert egy nagy horderjú hírral nyitom meg. Jól értesült körökből ugyanis, melyek a itteni francia kö-vetséggel a legszorosabb és folytonos összeköttetésben állanak, arról értesülök, hogy a háborut meg koránt-sem lehet befejezettnek tartani. Ha Poroszország tul-csigázott követeléseit tetemesen le nem szállítja, a hábo-ru folytatása nem csak lehetséges, hanem igen valószínű. Sőt azon körülmény is, hogy Vilmos császár kapriciz-rozza magát, mikép a békét másutt alá nem írja, mint a Tuillériákban, a béke létrejöttét megkísérli, miután Thiers és Jules Favre azon esetre, ha a német seregek a francia fővárosba bevonulnak, semminemű felelősséget elvállalni nem akarnak.

Brüssel, febr. 22. Az „Indép.“ londoni leve-lezője írja, hogy a porosz király nem akar lemondani a Párisba való bevonulástól, s a hivatkozást Bécsre azon megjegyzéssel utasítja vissza, miszerint Bécs nem vé-delmelte magát 1866-ban, míg Paris az utolsó falat fe-kelete kenyérig tartotta magát. Ugyanazon lapnak egy

Adjátok vissza nekik erre a hatalmat, s a máglyákat ismét lobogni, s az áldozatokat ismét vérezni látandjuk.

Valóban hálát adhatunk a sorsnak, hogy nemcsak a kultivált, hanem a civilizált népek közé is tartozunk. Csak aztán ezeknek is az előnye és tulajdonságai ne lennének oly éktelen hanyarizúek, hogy minden pillanat-ban kannibalisztikus torzképet vágnak, valahányszor a vadállatlanság rajtuk erőt vesz. Igaz, hogy a civilizált népek meg van az a szabadalmuk, hogy az isten ké-pére teremtett emberiséget erkölcsös jogérzetből és tör-ténelmi szükségességből gyilkolhatják halomra, míg a műveletlen vad népek ezt csak gyüilölségből, bosszúból és aljas birtvágyból vagy végszükségből teszik. Csak hogy aztán ezeknek a fegyverzetők épen oly fejletlen, mint koponyájok, ha csak a civilizáció őket löszzerrel s több effélével el nem látja. Löszzerrel, pállukával és keresz-tyenséggel tértelték, civilizáltak vagy irtották ki a mű-velte népek az újabb történelem természeténél vad népeit. Az emberi vadság mindenből még a legjamborabb dolgokból is kiüti fejét, sőt még a keresztényi szeretetből és az égetett vízből is, melylyel a fekete és fehér pogányokat igen gyakran belőlről égették meg.

Hisz a civilizált népek majd minden érintkezése a civilizáltakokkal ez utóbbiakra nézve a nyomor és romlás örvénye volt. S külbmbő a durva népek, melyek Európában közvetlenül a civilizáció mellett, hanem at-tól rettegve s épen ezért háborítatlanul élnek, menten maradnak annak minden káros befolyásától elszigetelt, megkövesült és eredeti állapotukban. Még azt kell hin-nünk, hogy a civilizáció nem szelid példája, hanem csak iszonyatai és erőszakos lépései által képes hatni.

másik londoni levelezője állítja, hogy Poroszország le-mond Metzről s megelégszik az erődítési művek lehordá-sával.

Versailles, febr. 22. A Bismarck által a béke végleges megkötése végett ide meghívott dél-állami mi-niszterek még mára váratnak Versaillesba.

Versailles, febr. 22. A Bismarck és Favre közt tegnap tartott alkudozások folytán, melyek folyamá-ban Bismarck többször elment a császárhoz, — a fegy-verszünet vasárnap estig meghosszabbítottat.

London, febr. 22. A „Daily News“ jelenti Faidherbe csapatai kezdenek hajóra szállni Dunkirchen-ben, hogy Cherbourgba menjenek. Amiensből jelentik, hogy az első német hadsereg csapatai parancsot kaptak, hogy tarták magukat készen a Somme mellett összpön-tosításra. Chanzy tábornok felhívja katonáit, hogy a harcra a legvégsőig készüljenek elő, ha Németország követeléseit lealázók lennének.

Hadi krónika.

A „Breslauer Ztg.“ a német és francia hadaknak a háboru alatti létszámáról következő adatokat nyújt:

Egész Németország 457 sor- és 254 landwehr zászlóalyyal, továbbá 93 sor- és 16 landwehr lovas ez-reddel vett részt a német-francia háboruban. Póthadseregül miudjárt a mobilizálás kihirdetése után egész Né-metországban 145 zászlóalyy alakítottat, s ide számitan-dok még a 96 hátrahagyott 5-ik svadronok. Uj formatió a háboru alatt Porosz- és Észak-Németországban foga-natosítottat: 2 vadász zászlóalyy, meg 16 tartalék, res-pective landwehr lovas ezred, és 52 tartalék-üteg, Ba-jorországban 16, Württemberg és Badenben 10—10 landwehr zászlóalyy, s végre Észak-Németországban 115 helyőrségi zászlóalyy (3 században 750—800 emberrel.)

Egész Németország hadrakelése 1009 zászlóalyy gyalogságot és 584 svadron lovasságot tett ki. — olyan szám, melyet e téren még egy állam sem mutatott fel eddigelő. Már a népfelkelést is készülték szervezni, s a foglyok őrzésére használni, ha annak Páris capitulatiója utját nem állja. A német hadrakelés összes létszáma tehát mintegy 1.100.000—1.200.000 emberrnyi volt. A fran-czia hadrakelés sem igen tehető kevesebb számrá, sőt talán még többre, csak oly külbmbőzettel, hogy a francia haderők rendre hívatlak össze és használtattak fel.

Ma hivatalos kimutatás szorint 654, 45 francia van hadifogságban; ilyen roppant arányt mutat a francia hadijelek elfoglalt létszáma is.

Az emberekből veszteség mindkét részről lehet mintogy 100.000 halott s ugyanennyi nyomorékka lett. A két részről sebesültek száma meghaladja a 200.000-et. Egyes német ezredek, különösen a 3-ik hadtesti s a porosz gárda Mars la Tour és Gravelottenál minden 2—3-ik emberét elvesztette.

A legyőzött francziák erősségéről tanuskodik fé-nyesen, hogy a 4 legvéresebb ütökötben: Spichern, Spange, Gravelotte és Noisevillenél egyetlen zászlójukat vagy ágyujukat sem hagyták elvinni.

A poroszok Párisba bevonulása.

△ A német főhadiszállás szándokát illetőleg többé semmi kétség nem foroghat fe, írja a „D. News“ ver-saillesi levelezője 16-áról. Sok ideig azt hittem, hogy e

De hát a népek, melyek magukat polgárosultak-nak nevezik, azért művelték-e ki szellemüket s érkei-keket, hogy a jogot és törvényt kigunyolják, a békét s a tulajdont megsemmisítsék s egymást kölcsönösen pusztítsák, gyilkolják? Hát nem képesek-e megtalálni a rab-lási és pusztítási düh és az elpuhító békés nyugalom kö-zött az igazi közpútát a szellemi és testi tevékenység sürgei-forgásában, tehetségeik szorgalmas művelésében s társadalmi és politikai életök fejlesztésében? Anyit érték-e el ők már mindezekben, hogy fötlenül kellene kezeiket és lábaikat lefogatniok? Pedig még mindig ke-vés valóban műveltet látunk a civilizált nemzetek között, mig ellenben a sokkal tulnyomóbb többség az értelemnek buta téllenségében és ügyefogyottságában szenved s még azt sem tudja, hogy ez embernek voltaképen mi volna igazi rendeltetése.

Tarthat-e hát igényt a valódi szabadságra egy oly nép, melynél csak néhányan tudak jogaik és kötele-ségeik öntudatára emlékedni, mi a nagy többség minden nagyobbserü életkérdést bután, közönyösen bámul meg s nem képes fölfogni, hogy mit kellene azokkal kezdeni?

Hisz-e valóban a modern világ, hogy valamely nép csakugyan képes volna politikai szabadsághoz jutni általános műveltség nélkül is? Mi lehet hát a valódi pol-gárosultság és műveltség, ha az a mostani nem képes az emberiségben az állatias, durva elemet, a vadállati ter-mészetet szelidíteni és azt magaszosabb, tisztább erköl-csök felé terelni? Hogy még most ily eszmékről fogal-munk sincsen, ellügge mutalják a legutóbbi véres háboru égre kiáltó kegyetlenségei és iszonyatai. Peregrin.

szándék tén módosítani fog s hogy egyedül arra szolgál, miszerint a francziák a legkeményebb befelételek elfogadására ösztönözzék. De úgy látszik, hogy egészen más elemek szerepelnek e kérdésben. Vilmos császár, mint jól tudjuk, nagyon ájtatos ember és még nagyobb fatalista, alanyira, miszerint erősen hiszi, hogy ő eszik a mindentelkezőben a francziák megaláztatására. Ő az ur pallosát villogtatja kezében, s nem szabad visszarettennie az ég határozatának végrehajtásától, és pedig az ég azt akarja, hogy a német haza gyermekei végig sétáljanak Páris utcáin.

Mult este asztal fölött oda nyilatkozott az ősz fejedelem, a midőn állítólag hatalmasat ütött öklevél az asztalra, hogy ha utolsó emberébe kerül is, a német hadaknak keresztül kell Párison vonulni. — A császár folyvást gyölgelkedik, s lehet, hogy betegsége ágyba fogja őt szegezni, de az ég és a végzet kényszeríté őt, hogy a tuillériába menjen; és oda is fog menni, ha mindjárt ölben kellene is magát hintájáig vitetni.

Eszerint a bevonulási előkészületek erőlyesen folynak. Nem az egész ostromló sereg vonul be, de a német birodalom összes nemzetisége képviselve lesz e nagyszerű processióban; poroszok, lengyelek, szászok, württembergiek, hadeniak, hessiek, mecklenburgiak. A programm tökéletesen kész. A bevonulás nyugatról keletre történik a széles boulevardokon; a házakat mindkét oldalán erős német csapatok szállják meg. Vaskos emberekből álló élő torlaszok, gytűs buskával kezükben s bubos sisakkal fejükön zárják el a kereszt utcákat, szóval minden előintézkedés meg lesz téve, amit az óvatosság parancsol. A hadsereg hadosztályonként kezdi meg az átvonulást, mindennap egy-egy hadosztállyal, éjjelre azonban egyetlen hadosztály sem fog a fővárosban benmaradni.

Nyilatkozat.

A „Magyar Polgár“ 41-ik számában közreadott udvarhelyszéki levél álnév alatt jónak látta többek között igénytelen személyemet is megítádni.

Ama közlemény szerzőjével a t. olvasó közönség előtt röviden végeztünk, midőn megtámadott barátaimmal együttesen neki szóló rövid nyilatkozatunkat közreadtuk.

Miután azonban a személyem ellen irányzott bánatolam a „Magyar Polgár“ rendes vidéki rovatában jelent meg, s ily módon a szerkesztőség védpaiza alatt állani látszó közlemény gyanánt dobatott világra: elutasíthatlan közeleményemé lőn, addig is, míg ez ügy a maga rendes útján kellő véget ér, tájékozó felvilágosításul a következőket közreadni:

1.) A papok iránti álláspontomat illetőleg, kétség-telenül igaz, hogy az Udvarhelyszéken praeponderáló mindhárom vallásfelekezeti papok közül igen sokkal olvi azonosságban, sőt bizalmas baráti viszonyban állók. Hogy azonban e körülmény mennyiben magyarázható elveim önállóságának rovására; azt ítélje meg az olvasó közönség pl. azon nyilvános tényből, hogy midőn az udvarhelyszéki általános népnevelési egyesület alakításán munkáltunk, éppen a papság egyrésztével, s névszerint Csató József akkori udvarhelykerületi róml. cath. főesperessel folytatott heteken át tartó éles hírlapi polemikát (s pedig nem álnév alatt) odairányzott, hogy felekezeti jelleggel nélkülrő népn. egyesület alakítsunk. És ilyent is alakítottunk. Én nem alkudtam.

Politikai tekintetben, mióta választójogosult vagyok, folyvást a Deák-pártnak valék igénytelen provinciális közkatonája. És, ha az udvarhelyszéki papokat e részben legtöbbnyire elvtársaim gyanánt tisztelhetem:

azon szivemből örvendek... Egyébiránt nyugodtan hivatkodom rövid szabásu multamra, hogy elvi kérdésnél, bárkivel szemben azt szoktam tartani: „veletek, ha akarjátok; nélkülrők, sőt ellenetek — ha kell...”

2.) A mi a korcsmai órációt illeti: biz az elvitázhatlan történelmi igazság (habár éppen nem történelmi fontosságú tény), hogy a jobboldaliak gyűléjében (s ez — miként a baloldaliak tanyája is — egy városi fogadó volt) néhány száz választó összeülvén, midőn akkori követjelölt és most Udvarhelyszék képviselője dr. Török Albert barátom párhiveinkhez intézett beszédét bevégezé, a választó polgároknak hangosan nyilvánított kívánatára, nekem is beszédet kelle rögtönözmem. Előadtam röviden politikai nézetemet, s követjelöltünknek ajánlottam. A mit mondtam, bármikor aláírom A mi a helyiség ellen tett kifogást illeti: én úgy tanultam, s most is azt tartom, hogy becsületos embernek soha sincsenek olyan eszméi, melyeket ha kell, akár a piac közepén is el ne mondhatna...!

3.) Azon súlyos vádra nézve, hogy „idegen“ vagyok megszomorodott szívvél kell bevallanom, hogy amaz államtudósi szempontból, mely szerint hazánk határai addig terjednek, meddig a falu tornyából elláthatunk, — e vád igaz... Mrosszken születtem. — Igaz ugyan, hogy Sz.-Udvarhelyt választójogosult és Udvarhelyszék képviselő bizottmányának évek óta tagja vagyok, — hanem azért akad olyan „igaz magyar“, a ki engem idegennek tart...

Egyébiránt a „Magyar Polgár“ t. szerkesztőjétől bátor vagyok tisztelettel megkérdeni: mióta van, hogy merészeli valaki a magyart a Magyarbirodalomban idegennek nevezni?!

4.) A mi végül tanári közeleményem teljesítésére vonatkozik: arra nézve legyen szabad nyílt kérdést tenmem, hogy egyáltalában mikor, s különösen a követválasztás legizgalmasabb napjaiban is, mennyiben mulasztottam el tanári és igazgatói teendőimet?!

A közleménynek nevemre szort egyéb salakja annyira brutális — — — — — áll, hogy azokra egyedül felelet a törvény rendes útján történhetik.

Kelt Székely-Udvarhelyt, 1871. febr. 21-én.

Dr. Jenei Viktor,
ig. tanár.

UJDONSÁGOK.

Előfizetési feltételek 1871-re:

10 hónapra 1871. mart. — dec.	8 ft. 40 kr. o. é.
Félévre „ mart. — aug. 5 „ „ „	5 „ „ „
4 hónapra „ mart. — jun. 3 „ „ „	3 „ „ „
Évnyegyre „ mart. — maj. 3 „ „ „	— „ „ „
2 hónapra „ mart. — apr. 2 „ „ „	— „ „ „
Egy óra „ martius 1 „ „ „	— „ „ „

Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre:

10 hónapra 1871. mart. — dec.	1 ft. 30 kr. o. é.
Félévre „ mart. — aug. — „ „ „	80 „ „ „
4 hónapra „ mart. — jun. — „ „ „	60 „ „ „
Évnyegyre „ mart. — maj. — „ „ „	40 „ „ „
2 hónapra „ mart. — apr. — „ „ „	30 „ „ „
Egy óra „ martius — „ „ „	20 „ „ „

A „Kol. Közl.“ szerkesztősége.

— Gr. Mikó Imre, volt közlekedési miniszter s városunk n. é. országgyűlési képviselője városunkba érkezett.

— A közoktatásügyi miniszter a kolozsvári jogakadémianál a jogtörténelmi államvizsgálati bizottság tagjaivá ügyvéd Bokros Eleket és Szentiványi Gyula, kolozsmezei törvényszéki ülnököt kinevezte.

→ Kletzer Feri gondokaművész, holnap tartandó utolsó hangversenyére utólag is fölhirjuk olvasóink figyelmét.

→ „Faust“ opera a jövő hó közepe felé valószínűleg előadásra kerül nálunk is. Az előkészületek nagy s-bességgel s eredménydusan folynak. A moor-épület Beczkoi, ügyes színházi festőnk már bevégezé, mely hallomás szerint sikerült munka. A szabóműhelyben éjjel nappal dolgoznak az ő tőzékeken, melyek közül néhány csinos darabot alkalmunk volt közelebről megtekinteni, a katonák, bandisták és deakokébról. Eddigetöl már közel négy ezer forintba került igazgatónknak a „Faust“, hanem közönségünk is bizonytal meleg pártfogással fogja viszonzoni e tetemes áldozatot

→ Jó volna, ha sikerülne. Terv szerint Kolozsvár utcáit jövőre gránitköbről készült járdákkal látják el. A városi közönség mai ülésében tárgyalás alá kerül e kérdés. Valóban, már ideje, hogy városunk mostani járdái helyett ujakat készítsenek, mert ezek sokkal alkalmatlanabb bármily szögletes kövezetnél. Sáros és lo-csos időben gyalog ember faláb nélkül már nem igen járhat azokon, főként tisztességes öltözetben, a járókelők hol járdát látnak, kénytelenek menekülni előle a faszterre. Köszönjük az ily kényelmet, de elég volt belőle.

→ Véres verekedés volt tegnap délután a b.-tordautczában két darabont közt. Az egyik, Nagy Gy. mellén veszélyes kés-szurást kapott, minek következtőben élete is veszélyben forog. A tettes hűvösön van.

(—) A n.-földi pap által Gracza György ellen indított sajtóper nem sokára tárgyalás alá kerül a városi törvényszéknél. A per tárgya azon hírlapi közlés, hogy a n.-földi pap megfürösztette volna a harangot a vihar elűzése végett.

— A kolozsvári iparos egyesület az alapszabályok 20. és 23-dik §§-ai értelmében a 1871. év mart. 5-én délután 3 órakor közgyűlést tart, melynek tárgyai: a) Igazgatói jelentés a lefolyt évről. b) Az igazgató választmány által előterjesztett költségvetés megvitatása és jóváhagyása. c) A vizsgáló bizottmány kinevezése a számadások felülvizsgálására. d) Határozás az igazgató választmány javaslatai és egyesek indítványai felett. e) Az egyleti tagok évi részvénydíjai meghatározása. f) Az alapszabályok megváltoztatása vagy módosítása feletti tanácskozások. Mely közgyűlésre az egyesület jogosított tagjai tisztelettel meghívhatnak. Kolozsvárt, 1871. febr. 18-án. Az igazgató választmány.

— Farkast löttek Brassóban febr. 20-án, az ordas a felső elővárosból czammogott elő a feketeutcai kapu elé, itt megpillantá egy czédulahordó s figyelmeztetvén reá egy rendőrszolgát, az előhozta fegyvert s lelőtte a fenevadat. Ez a farkas úgy látszik, levétközte eredeti természetét, bevárta míg puskát hoznak s lelővik.

— Egy szini congressus eszméjét pendité meg Miklósy Gyula szinigazgató. Tanácskozási tárgya első sorban a vidéki szinészek nyugdíjintézte lenne a azonfelül a vidéki szinészeket közösen érdeklő egyéb ügyek. Indítványa így hangzik: a következő nagy hétben minden szinigazgató gyűljön egybe Pesten és az általunk választandó nemzeti színházi tagok és irodalmi kapacitások közreműködésével nyissuk meg a szini congressust, vagy legalább határozzuk el egyetemlegesen a teendők sorozatát és a megnyitási időt. Azon igazgatótársaim, kik indítványomat elfogadják, sziveskedjenek azt a „Szinpad“ hasábjain nyilvánítani, — és ha az országban működő igazgatók közül legalább 20 a congressuson megjelenik, tekintünk azt megalakultnak.

* Kilencz taltos. A napokban — írja a „Bihar“ — egy jászberényi emberhez, kinek ezeltöl pénze veszett el, történetesen beállit egy a város alatt állomásozott oláhczigány asszony, s fölajánlja magát jövődömondásra. A háznép — férj és feleség — kapnak az alkalmon, s miután a jósno kijelenté, hogy ő taltos, előterjeszték neki pénzüik elveszését. A hirtelen-barna hölgy erre azt válaszolá, hogy meglesz a pénz, hanem neki mint föltaltosnőnek adjanak 5 forint készpénzben, a többi kilencz taltosnak pedig három egymásutáni napon ételt és italt, ugy lovaiknak elegendő zabot, hogy rajtuk a kilencz taltos a Szentgellért hegyére lovagolhasson, megtudni ott lakó taltos czimboráiktól: kinél van a pénz, — majd aztután a taltosok vele együtt imádkoznak — taltos módra, mely ima ellen az ördögök sem tehetnek. Rajtuk az ördögöknek sincs hatalma. Az oláhczigány asszony kívánsága teljesítve lőn, — s e kívánság teljesítéséből kifolyólag a kilencz taltos jolt evett és ivott az első napon. A hiszékeny ember azonban elment a pap-hoz áldást kérni magára, hogy a pénz aunnál inkább meglegyen, s a papnak köszönhető, hogy e sorokat közzöljük, mert elküldé az embert a városi kapitányhoz, hogy terjeszse e dolgot az elé is, — így is lőn, s a kapitány elfogatta a taltosokat, s ellátta őket — nem ugyan eledellel, hanem olyan utraválóval, minőt az ilyen ámitók megérdemelnek. Sajnos azonban, hogy a tizenkilenczedik század második felében is van még ember, a ki hisz a taltosban.

— A papirgallérok viselése az egészségre nézve ártalmas. Egy kis gyereknél, (miután mint afféle gyerek rágni kezdte gallérját, s mert az engedett, nagyobb részét meg is ette volna,) mérgezési jelek mutatkoztak, melyeket a hányás — s más a mérgelezésénél igénybe venni szokott szerek használása mellett, sikerült ugyan eltávolítani, de csak 40 óra mulva. — Ha a papirgallért chemiailag megvizsgáljuk, meggyőződünk, hogy horgany-éleg vagy kőneggel van bevonva, — mind a két anyag többé kevésbé mérges, s minthogy a bőr kigőzölögse a fehér festéket felolvasztja, s azt a bőrlikacsokba átszivárognit mintegy elősegíti, sokaknál a nyakbőrt egészen kieszi.

Nemzeti színház. Vasárnap, február hó 26-án „Viola, vagy az aiföldi haramiák.“ Eredeti színmű 5 felvonásban. — Közelebb József főherczeg ő senege kívánatára kétszer adatott elő a pestii nemzeti színpadon.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Febr. 24-rol: 5% Metaliques 59.15 5% Nemzeti kölcsön 68.20. 1860-diki államkölcsön 94.70. Bank-részvény 723. Hitelrészvények 253. — London 123. 90. Ezüst 121.75. Cs. k. arany 5.84. Napoleondor 9.87. Földtermentesítési kötvények: Magyar 79.25. Temesi 77.25. Erdélyi 75. — Horv.-Slavon 83.25.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyiltter.*)

Nyilatkozat.

A „Magyar Polgár“ 41. számában Udvarhelyszék február 14. kelettel „egy igazság szerető“ aláírással megjelent közlemény álnévű szerzőjét — mint erkölcsi orgyilkosságot mérnyelő egyént — addig is míg más uton kimaradhatatlan elégteltet vehetünk tőle — rágalmazónak bélyegztük.

Kelt Sz.-Udvarhelyt, 1871 febr. 21-én.

Szabó Dénes, Török Gaspár, Török Pál.

Dr. Jenei Viktor, Szöcs Márton.

* Az e rovat alatt megjelenő közlemények tartalmáért az aláírók felelősek. Szerk.

(24)

Bizonyítvány.

Kohn Ignác óras urnak,

Pesten kigyóutoza 6 sz.

Alólított ezennel bizonyítom, hogy Kohn Ignác, pesti lakós órágyáros urtól kigyóutoza 6-ik szám alatt, egy Ankerórát vásárolván, annak mind olcsóságával, mind pedig tőségével oly annyira meg vagyok elégedve, hogy a nevezett órágyáros urnak gyártmányát mindenkinék tiszta lelkiismerettel ajánlaní bár mikor is bátor vagyok Herovits Sándor, földb. Zalabérben.

A legjobb és legolcsóbb órák kaphatók három évi írásban adott jótállás mellett, a több év óta jó hírből álló órasnál

KOHN IGNÁCZ

Pest, kigyóutoza 6-ik sz.

a párisi házzal szemben.

GENFI ZSEBÓRÁK.

Ezüst hengeróra 4 rubinnál	10—11—12	Arany henger hölgyóra 4—8	24—26—28
„ „ arany kerettel		„ „ kövel	
„ „ ugró fedéllel	12—13—14	„ „ kettős fedéllel	38—40—45
„ „ kettős fedél		Arany henger hölgyóra gyó-	
„ „ 4—8 rubin	15—16—17	mant és zománczezal	40—45—50
„ „ horgonyóra 15 kövel	15—16—17	55 frtg.	
„ „ kettős fedél-		„ „ horgony hölgyóra re-	
„ „ lel 15 kő	18—20—22	montoir 60 70 80	90—100 ftg
„ „ kristályüveg-		Függő órák 8-napra felhu-	
„ „ gel	18—20—22	zandó	18—20—22—24
„ „ és kettős fedéllel	24—26—28	„ „ órák és félórát ütő	40—32
„ „ remontoir kristályüveg-		„ „ negyed órát ütő	58—55—55
„ „ gel 15 kövel	28—30—32	„ „ havonként igazít-	
„ „ kettős fedél 15		andó	30—32
„ „ kövel	35—38—40—45	Munkás órák kristályüveggel	14 frt.
Arany hengeróra Nr. 3 4—8		Büvös órák, melyeket soha-	
„ „ rubin	30—32—35	sem kell felhuzni	45 frt.
„ „ horgonyóra Nr. 3. 15		Ébresztő órával	7 frt.
„ „ kövel	37—40—42	Arany láncok rövid, 19 karat	20—25—30
„ „ pórfedéllel	48—52—55	40—50 frtg.	
„ „ kettős fedél,		Arany láncok hosszú, 35—40—45—55	
„ „ 15 kövel	55—60—65	65—80	
„ „ kettős fedél		Ezüst rövid láncok 13 latos ezüstböl 4—5	
„ „ és arany pórfedéllel	70—75—80	6—7—8—9—10 frtg.	
„ „ 90—100 frtg.		Ezüst hosszú láncok 6—7—8—9—10	
		12—14—16 frtg.	

Mindenféle javítások a legujabb genfi modor szerint és legolcsóbban teljesítetnek. Régi órák, töredék arany- és ezüst cserébe vétetnek.

Videki megrendelések az összeg eleve beküldése vagy utánvét mellett gyorsan küldetnek. Nem tetsző órák visszacsereletnek.

9—12 1—2

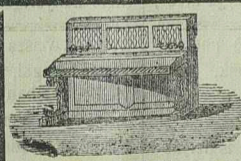
Közgyűlés.

A m. valkói, kelezli és k.-ujfalu havas-birtokosságunk f. évi március 2-án d. u. 3 órakor közgyűlés lesz Kolozsvárt, főispáncor b. Joska Lajos ur ő nagysága házában elnökléte alatt, melyre a t. cz. birtokos urakat tisztelettel meghívja Kolozsvárt febr. 22-én 1871.

Gyarmathy Miklós,
alispáncor.

(61)(62) Haszonbéri hirdetésny. 1—3

Egy 800 holdnyi tagosított és felszerelt birtok M-Bényen, kap-solotban egy 100 holdnyi kitünő minőségű réttel, a balizs-falvi országút mellett, a vasúttól 1 1/4 mérföldre több évre haszonbérbe kiadó. Értekezetheti b. Radák Lám jászágazgatója Farkas Albert urral — Ozdon. (u. p. M.-Ludas.)

Könyvek, hangjegyek, zongorák,

DEMJÉN LÁSZLÓ

könyv-, mű-, hangjegy- és zongoratarában Kolozsvárt,

a többek között a következő urak és urhölgyek vetek és rendeltek meg zongorákat, pianókat és harmoniumokat:

Gr. Mikó Imre ur ő exallentiaja.	Gyarmathy Miklós ur Kolozsvárt.	Simon Mari ő naga Kolozsvárt.
Demeter Károly ur Kolozsvár.	Gr. Spanocny ur Gerend.	Hizi zenesor.
Kászony Sándor ur algó.	Lukács László ur Kolozsvárt.	Bodor Bertalan ur Sz.-Ujvár.
Hirsch Samu ur M.-Lapus.	Laparte Celestine k. a. Kolozsvárt.	Gal József ő n-ga Kolozsvárt.
Losonczy Róza k. a. Kolozsvár.	Lészay Lajos ur Deés.	Ungar S. Darlacz.
Frisch Albert ur „	S abó István ur Udvarhely.	Hess erede ő naga Kolozsvárt.
Dr. Hntz György ur „	Hirsch L. ur Deés.	B-Henyadi templom B.-Hunyad.
Dr. Hntz György ur „	Salamon József ur Zilah.	Voi h Miklós ur Szamosújvár.
Kovács Lajos ő naga Kolozsvárt.	Mitsa Buer Balint ur „	Torma Károly ur Cs.-Karasztur.
Bisztricsinyi Sándor ur N.-Enyed.	Kuncz Lajos ur Szombafalva.	Dósa Katalin k. a. M.-Vásárhely.
Féhvéri Antal ur Kolozsvárt.	Lázár Sándor ur Kolozsvárt.	Gáspár János ur N.-Enyed.
Dobál Izák ur „	Brenesán Sándor ő naga Kolozsvárt.	Tupa János Kolozsvárt.
Buthos István ur „	Ploesti ekklesia Ploest.	Kirchner ur „
Mitsa Incedy Sámuel ő naga Kolozsv.	Végi Ella k. a. Kolozsvárt.	Fröhlich Vilmos ur Kolozsvárt.
Szentiványi László ő naga „	B Radák István ő 2 izben.	Rippel főhadnagy ur Deés.
Rosenberger Bernád ur Gyula.	Valachy Lina k. a. Deés.	Gr. Vass Albert ur Kolozsvárt.
Macsikásy Péter ur Kolozsvárt.	Gr. Schweiniczné ő naga Kolozsvárt.	Székely Dávid ő naga Kolozsvárt.
	Paal Ferencz ur Udvarhely.	Estherházy Mignel.

Zongora-tárral azért kötöttem össze könyv- és hangjegy kereskedésemet, mivel tapasztalásból tudom, hogy 150 bécsi zongora-gyáros és a sok értelen zongora-áros közül mily nehéz a jót és olcsót kiválasztani, s azt csak a saját kárán tanulhatja meg az ember: a kinek csak egy zongora kell, az nem tapasztalhat saját kárán nélkül, ha egy szakemberre nem bizza, ki ért hozzá. — Én több év óta e téren **Bécsben és a párisi kiállításon** összehasonlításokat tettem az ár és minőségre nézve, ennél fogva hízelmeg magamnak, hogy szakmérétem van s a tölem vásárlóknak a zongorákat, pianókat, harmoniumokat jótállás mellett az ár-áron adhatom, mint a készítő gyáros maga, sőt sokszor olcsóbban, mivel a gyár és ár minőséget ismerve, senkin-k sem sikerülhet magasabb árí kérni, mint a legolcsóbb gyári ár, s alólított kész vagyok az eredeti bécsi nyomtatott árjegyzéket is bár kinek előmutatni.

2—3

DEMJÉN LÁSZLÓ.

(14)